

la influència de *pressar*, ajudant-hi també dissimilació *proxievola* > *preixevola* en les formes verbals; així ho trobem en un doc. cancelleresc de 1326, imprès per Finke (*Acta Ar.* III, 512) i en un de privat de 1314-16, «feren-lí'n gran *prexévol*», imprès per MiretS i extra-
tat per Moll.

En fi tals formes es troben així mateix en el derivat verbal. En la més antiga, un doc. de Lleida de 1200-1210, on la grafia *pruscalà* significa *pruſalà* (sc símbol de ſ) i resultat de diferenciació de *pruſolar*: «P. de Lobeira *pruscalà* los còssols cum los senors qui són de jós lo rei, e tal n'i ac que fo menazadz malament per los senors; per la cal causa los còssols s'agren a ca<l>lar del bèn de la vila» (*BABL* VII, 169). N'hi ha sengles casos en el *L. de Contempl.* de Llull i en la *Cròn.* del Cerimoniós: «Mentre que fórem cavalcats, tots los de la Unió --- foren vers Nós --- volents ells deliuiar ab Nós llurs affers; e Nós diguem-los: —Vuit mesos ha que som açí, e no-ns havets volgut res dir, ne deliuiar nostres affers: certes no-us poríem ara deliuiar; e cavalcam, e companyaren-nos tro a la barca del Gállego; e allí volien-nos *prexivolar*; e Nós descau-
calcam e passam la barca» (ed. Bof., 269). Finalment en *La Comtessa Fidel*: «lo comte estec ab gran tristor e ab gran pensament, per ço com tant la havia amada, e d'altra part son pare *prexivolava* fort, e deya que yamay no menjaria ne beuria, entró que agués feta justícia d'ella» (*NCl.* XLVIII, 105). «Fo destreta per sos frares que prengués marit --- e vehent-se molt *prexeu-
ulada* per sos amics ---» (mal llegit *prexenulada*), *Decam.* v, § 9, 337.33 (trad. «costretta a rimaritarsi --- e veggendosi *infestare* ---»).

Molt curiós és que el mot s'hagi conservat fins avui, a penes alterat, en la pagesia mallorquina: «*fer prossebos* (*proſébos*) xerrar amb pretensions estúpides», a Llucmajor (*AlcM*).

Moll publicà un valuós article monogràfic sobre aquest mot en l'*Homenatge a Rubió i Lluch* (1936), III, 447-450, però sense aconseguir veure l'etimologia, i volent partir de les formes secundàries i tardanes en *pre-*, cercava derivar-lo de *PRESSARE*, comparant-hi un adjectiu *pressif* només francès antic (ni tan sols oc. ant. ni mod.), i allí ben rar; amb això no sols deixava sense explicar les formes més antigues, sense *r*, sinó que no donava cap explicació de la *x* ni del vocalisme
molt majoritari en *po-* o *pru-* a la primera síl·laba.

És evident que es tracta d'un derivat del ll. *PŌSCĒRE* 'exigir', mot cabdal de tot el llatí antic, i que continuava viu en la baixa època, com ho prova l'abundor de glosses que contenen les seves formes i derivats, en glossaris antics (llatino-grecs etc.), 19 solament en el *CGL* (veg. el vol. VII, 110): és clar doncs que tenim dret a postular un adjectiu **POSCĪBĪLIS*: tant podríem partir de la idea de 'cosa que hom pot demanar', d'on 'demanda, clam, exigència', com de l'ús lullian com a adjectiu 'exigent'. En efecte els adjectius en -(I)BĪLIS ja prengueren de vegades en llatí clàssic un valor actiu: *flexibilis* 'el qui plora o es plany', i aquest valor s'estengué molt en la baixa època: *placibilis* en Tertul-
lià i altres, d'on it. *piacevole*, fr. *paisible*, cat. *agrada-*

ble, fr. *amiable* etc., veg. altres casos en Notes Tironia-
nes etc., aplegats per Heraeus (*ALLG* XII, 72); en el mateix llatí nostre, *precium placibile*, *Cart.* de Poblet, a. 1181 (p. 167); *moneda corribile* (ja *monete curribile*, en doc. del mateix lloc i any, p. 76); *intelligibilis* 'que racionina', en un altre d'allí mateix i igual data («quousque ad *intelligibilem* etatem perveniens», p. 75).

Quant al pas de *-èvol* a *-òvol*, no sols pot ser degut a reacció per part del verb derivat, sinó que també es pot tractar del pas arcaic i mallorquí de *əy* a *ou*: *lloure*, *boure*, *bertòvol* (veg. *BERTROL*), *Manò(vo)l* *MA-
LEVOLUS* etc. *Fenòvol* per *fonèvol* figura en els *Usat-
ges*; veg. les ultracorreccions com *florenque* per *furón-
clo*, *Ardòvol* de *Ardèvol* etc.

El nostre mot es retroba en llengua d'oc. Ja apareix en textos gascons medievals, on no hi ha inconvenient a creure que signifiqui 'exigència, insistència excessiva' gairebé com el nostre: «nulhs temps no y aven bist fer *puxeul* ni treballj entroo que ---» a la Vall de Bigorra a. 1325, *Libre Vert* de Benac (p. p. G. de Balencie), p. 157; el *PSW* VI, 422, en dóna dos més de *puxeul* o *poissiu*, que entén 'obstacle' i més aviat seran allò mateix, provinents del Lavedà i del *Livre Noir* de Dax, per tant dels Ss. XIII-XIV. En gascò modern *-evol* s'ha de convertir, segons la norma fonètica, en *-eyu* > *-eu*, i *-siey* s'hi pot reduir, també segons fonètica, a *-ſiu* (cf. aran. *aciueu/aciue* etc.): per tant tot això és etimològicament idèntic al nostre *poixèvol* i de cap manera no ens acosta al sufix *-IVUS* del rar *pressif*.

Hí ha avui bearn. *pouchiu*, *pucheu* «empêchement» en Lespy-R. i en Palay (cf. Rohlfs, *Le Gc.*, p. 145), i landès *pouchiou* «qui embarrasse, qui est à charge» (*Métivier, Agric. des Landes*, p. 737); *pouchiu* traduint «embarras» en el gloss. fr.-gascó que acompanya la *Grammaire Gasconne* de Grateloup, escrita a Dax el 1730 (*RLR* XXI, 24). Però la toponímia antiga reforça l'autoritat de la forma en *-eu*, car hi ha *Pucheu* nom d'un antic mas del terme de Pau, i d'un riuet afluent del Laa a Loubieng, cº de Lagor, 40 km. més al NO. (PRaymond, *DiTop. BPyr.*).

En definitiva, doncs, restem sempre, dins les resultants fonètiques i semàntiques de **POSCĪBĪLIS*; però aquestes formes gascones reforcen francament l'autoritat de la variant originària *poixèvol*, i comproven que *prexivol* no n'és més que una alteració posterior.

DERIV.: *Pruxovolar* etc. (V. supra). *Empruixovolar* 'importunar, mostrar-se exigent' («jo -us *empruxovol* de pregueres», «jo -us *empruxovolava* cada dia», Llull, *Contempl.*, 22.27, 82.25); *amprevivolar* any 1488 (*AlcM*). **Prexivolació* 'instància molesta': mal copiat o mal llegit *preximolació* i *prextimulació*, tots dos referint-se al mateix fet, en *Decam.* IX, § 2, 515.8; § 1, 511.21, trad. allí *noia*, aquí *seccaggine*. El segon sembla indicar que el mot s'estava antiquant i un copista el barrejà amb el quasi sinònim *estimulació*. No té solta ni mereix discussió la vaga nota etimològica del Sr. W. Hering (*ZRPb.* LXI, 152).

Pol 'extrem del planeta', V. *politja*.